

Zpráva ze služební cesty do Chorvatska – Advanced-level Workshop

<i>Místo:</i>	Záhřeb, Chorvatsko
<i>Termín:</i>	15. července – 26. července 2013
<i>Účel cesty:</i>	účast na Workshopu pořádaném The Getty Conservation Institute spolu s Chorvatským státním archivem v Záhřebu se zaměřením na konzervaci fotografických materiálů s názvem <i>Advanced-level Workshop in Photograph Conservation Strategies for Humidity and Water Damaged Photographic Materials</i>
<i>Zprávu podává:</i>	Blanka Hnulíková Oddělení péče o fyzický stav archiválií Národní archiv v Praze
<i>Navštívené instituce:</i>	Hrvatski Državni Arhiv (Chorvatský státní archiv) muzeum galerie
<i>Ředitelka archivu:</i>	PhDr. Eva Drašarová, CSc.

Zpráva

Tato služební cesta se uskutečnila z důvodu účasti na workshopu, který pořádal The Getty Conservation Institute ve spolupráci s Chorvatským státním archivem v Záhřebu. Tento výukový program byl pokračováním předchozích ročníků (2008-2010) se souhrnným označením Fundamentals of the Conservation of Photograph, které také organizoval The Getty Conservation Institute ve spolupráci s Národní slovenskou knihovnou v Martině (Slovensko) a Vysokou školou výtvarných umění v Bratislavě (Slovensko). Letošní ročník byl vývojově určen, jako pokračující především pro restaurátory fotografických materiálů. Tentokrát The Getty Institute spolupracoval s Chorvatským státním archivem v Záhřebu, kde se také workshop v termínu od 15. července do 26. července konal.

Hlavním tématem workshopu bylo restaurování materiálů poškozených při živelných katastrofách. Toto téma bylo rozděleno do teoretické části a praktické. Struktura výuky byla strukturovaná. Jednalo se o následující: přednášky s prezentací, práce ve skupině, samostatná práce, obhájení a zjištěné závěry z práce ve skupině a obhájení a zjištěné závěry z práce jednotlivců.

Výukový plán workshopu byl rozdělen do bloků. Každý blok měl přesně určené zaměření a lektorské vedení. Charakter bloků byl předem určen podle plánu (viz. přílohy). Celá výuka měla pět hlavních pracovních sekcí: lektorské přednášky (prezentace), praktické práce, návštěvy institucí (exkurze), demonstrativní předvedení zásahů a diskuze. Praktické práce byly zadávány pro práci ve skupině i pro jednotlivce. Byla nutná komunikace mezi účastníky. Na závěr každého dne bylo závěrečné zhodnocení zkušeností. Každý musel zhodnotit nejen svou práci, ale i práci ve skupině a případně zdůraznit co pro něj bylo nového, zajímavého nebo i negativní stanovisko.

Vyučujícími byli:

- Tram Vo – soukromý restaurátor papíru, spolupracuje s The Getty Conservation Institute, Los Angeles, Kalifornie
- Janka Križanová – vyučující ve Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě - Slovensko

Účastníci letní školy byli z následujících zemí:

- Maďarsko:

- Zita Sor – Maďarské národní muzeum, Budapešť
- Česká republika:
 - Blanka Hnulíková – Národní archiv, Praha
 - Tereza Cíglerová - Ústav dějin umění Akademie věd, Praha
- Polsko:
 - Monika Supruniuk – Akademie výtvarných umění, Národní filmový archiv, Varšava
- Bulharsko:
 - Nikifor Haralampiev – Národní akademie umění, Sofie
 - Alexander Vaton – Národní muzeum historie, Sofie
- Chorvatsko:
 - Martina Bagatin - Chorvatský státní archiv, Záhřeb
 - Ana Radic Bizjak – Splitská univerzitní knihovna, Split
- Slovinsko:
 - Lucija Planicic – Archiv slovinské republiky, Lubljana
- Rumunsko:
 - Rodica Antonescu – Městské muzeum v Bukurešti
- Slovensko:
 - Barbora Němečková – Akademie výtvarných umění a designu, Bratislava
- Japonsko:
 - Yoko Shiraiwa – soukromý restaurátor, Tokyo
- Austrálie:
 - Katy Glen – soukromý restaurátor, Belconnen
- Irsko:
 - Joanna Didik – Národní archiv Irska
- Velká Británie:
 - Jacqueline Moon – Národní archiv, Richmond Surrey

Témata workshopu by se mohla rozdělit do dvou tematických rovin. Jedna z nich byla teoretická příprava a druhá část byla praktická. Některé informace byly spíše opakováním předchozích workshopů a některé informace byly úplně nové. V teoretické přípravě byla probírána následující témata:

- Historický vývoj a charakteristika fotografických technik
- Určování hlavních rizik
- Problematika ukládání
- Krizový plán
- Právní zabezpečení proti rizikům

Praktická část navázala na teoretickou přípravu a témata byla tato:

- Záchrana vodou poškozených pozitivů, negativů, filmů ...
- Záchrana fotografických dokumentů poškozených při přírodních katastrofách a požárech
- Restaurátorské zásahy poškozených fotografických dokumentů

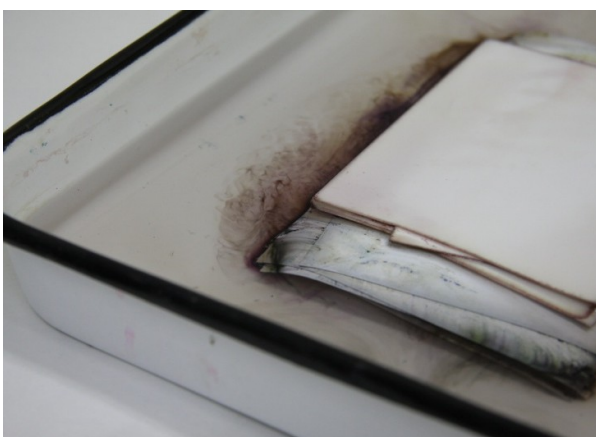
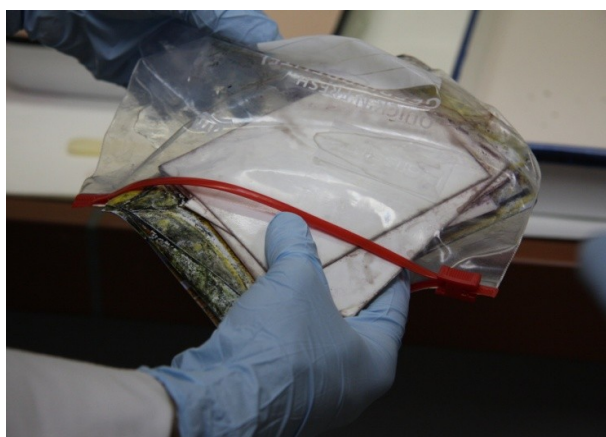
Praktická část byla velmi obsáhlá a zajímavá. Není možné všechny postupy popsat, a proto vybírám některá specifika. Restaurátorka Tram Vo ukazovala zvláštní způsob rozdělení přilepené papírové obálky na stříbroželatinové fotografii. Na pevné podložce fotografii oddělovala od obálky proříznutím zubní nití. Důraz kladla na pečlivé narovnání plochého profilu nitě při aplikaci. Všichni jsme si tuto metodu vyzkoušeli a zkušenosti s ní byly rozdílné. Někdo si to pochvaloval a někomu se odřízla citlivá vrstva. Mě osobně připadal největší problém v napuštění nitě neznámou mentolovou látkou a její případná rezidua nasáklá do citlivé vrstvy při oddělování.

Další inovativní postup ukázala restaurátorka Yoko Shiraiwa při čištění fotografií poškozených při záplavách. Hlavním principem bylo šetrné odstraňování bahna na plovoucí desce z tvrzeného polystyrenu. Metodu jsem vyzkoušela a neměla jsem žádné výhrady.

Další zajímavou zkušeností bylo rozdělování zamražených fotografií. U většiny fotografií bylo největší poškození zabarvení z nevhodného prokladového materiálu nebo ponechání malých papírků s informacemi o materiálu, které však byly psány buď kuličkovým perem a nebo fixem. Tyto popisky se pak velmi často otisky do citlivé vrstvy. Úplně samostatným problémem bylo uchování barevných fotografií. Pokud tyto fotografie byly zamrazeny delší dobu (náš vzorek byl zmražen asi 2 roky), tak už docházelo k poškození jednotlivých barevných vrstev od okrajů ke středu. Pravděpodobně zde také byl i vliv narušení obalu a tím i působení vlhkosti. V praxi se to projevilo vysrážením barevné vrstvy do barevné kaše, která obarvila okraje fotografií. Při navlhčení se tato barevná směs odplavila a poškozená místa zůstala bílá. Bylo by vhodné se tímto specifickým poškozením ještě více zabývat.

Na závěr by bylo vhodné zmínit zajímavou informaci o transferu obrazové vrstvy poškozeného polaroidu. Po rozmrazení a vyprání směsi fotografií se na některých polaroidech objevilo zvláštní poškození. Toto poškození je možné popsat jako vzhled „staré kůže“. Obrazová vrstva výrazně zvětšila svoji velikost a přitom se odrazila od papírové podložky. Po zaschnutí se obrazová vrstva zpět nezmenšila, ale navrástla se. Při praktické části jsme měli možnost vidět, jak řešit tento stav. Před opětovným navlhčením je obraz v okrajích polaroidového rámečku lehce náříznut. Pak je fotografie ponořena do čisté destilované vody se zatížením okrajů skly. Poté je velmi citlivě obrazová část uvolněna z papírové podložky pomocí silikonových kostek.

Uvolněný obraz byl pak položen na plexisklovou desku a vyrovnán. Vyrovnaná obrazová vrstva byla zakryta netexem, aby nedošlo k opětovnému nařasení. Okraje netexu byly přilepeny krycí páskou. Na fotografii dole je vidět stav po vyrovnání ze spodní strany plexiskla. Po zaschnutí byla barvená vrstva rovná. Dále by se mohla přenést na novou podložku nebo uložit izolovaně. Jedinou nevýhodou tohoto postupu byla změna velikosti obrazu. Původní velikost polaroidové fotografie byla 9 x 9 cm. Po transferu byla obrazová část větší asi 1,2-1,5 cm na šířku i na výšku.

Závěr:

Tento workshop měl pro velký význam z hlediska získání nových znalostí v oblasti poškozených materiálů povodněmi nebo jinými živelnými pohromami. Významné byly i zkušenosti ze spolupráce s dalšími restaurátory z jiných států. Nezanedbatelné jsou také kontakty na odborníky a nové zdroje informací z odborné literatury a internetu.

Tato služební cesta byla pro mě přínosná z několika důvodů:

- seznámila jsem se s odborníky nejen z oblasti restaurování fotografických materiálů, ale i s pracovníky institucí, které mají ve svých sbírkách fotografické materiály
- zjistila jsem nové informace o odborné literatuře
- získala jsem nové informace v oboru restaurování fotografických materiálů
- získala jsem aktivní spolupráci s odborníky z The Getty Institute a také s odborníkem z muzea Eastman Kodak
- studium na Letní škole mi rozšířilo znalosti v oborech souvisejících s restaurováním fotografických materiálů

Odkazy:

http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/teaching/photographic_materials.html#module1

http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/pdf_publications/atlas.html

http://www.getty.edu/conservation/our_projects/education/cons_photo/advanced.html

<http://www.vsvu.sk/>

<http://www.ccaha.org/>

<http://www.arhiv.hr/en/index.htm>

<http://www.artcons.udel.edu/>

Přílohy:

1. Program workshopu 15. - 19. července 2013

2. Program workshopu 22. – 26. července 2013

SCHEDULE – Conservation Treatments of Humidity and Water Damaged Photographic Materials – CSA Zagreb, 15-26 July, 2013

Approx. times	MONDAY (15 th July)	TUESDAY (16 th July)	WEDNESDAY (17 th July)	THURSDAY (18 th July)	FRIDAY (19 th July)
9.00 – 10.45	Welcome (CSA) Introduction and workshop goals (TV) - recap of Fundamental course - what we aim to achieve Review of Historic and Contemporary Photographic Print Materials (BL) - component structure - degradation - preservation	DAY OPENS TO LARGE AUDIENCE Welcome (CSA) Preservation of Diverse Photographic Collections: Developing a Short-and-Long-Term Preservation Plan (DHN)	Factors to Consider in the Conservation Treatment of Photograph Print Materials: Threats Related to Humidity and Water (DHN)	Overview of Inactivating and Removing Mold and Other Contaminants (BL)	Prioritization: Mitigation and Recovery of Photographic Collections (DHN)
Break					
11.00 – 12.30	Review of Historic and Contemporary Photographic Print Materials - looking and asking questions - working in groups	Addressing Risk Assessment, Prioritization and Preservation Challenges for Prints & Negatives working in groups	Washing Photographic Prints and Negatives (BL)	Humidification & Flattening Methods: Loose, Mounted, and Rolled Photographs (TV)	Treatments of Photographic Materials Stuck Together or Stuck to Glass (TV)
Lunch 12.30 – 1.30					
1.30 – 3.15	Review of Historic and Contemporary Photographic Negative Materials (TV) - component structure - degradation - preservation Review of Historic and Contemporary Photographic Negative Materials - looking and asking questions - working in groups	Preservation Awareness, Advocacy and Opportunities for Support (DHN)	Washing Photographic Prints and Negatives working in groups	Humidifying & Flattening Photographs working in groups	Treatments of Photographic Materials Stuck Together or Stuck to Glass working in groups
Break					
3.30 – 5.30	Croatian State Archives Collection	Elevator Speeches Promoting Your Collections working in groups	Washing Photographic Prints and Negatives working in groups	Humidifying & Flattening Photographs working in groups	Treatments of Photographic Materials Stuck Together or Stuck to Glass - working in groups Group discussion - what did you learn? - what worked: what didn't Simulation of water damaged and frozen photographic materials, leave over weekend

SCHEDULE – Conservation Treatments of Humidity and Water Damaged Photographic Materials – CSA Zagreb, 15-26 July, 2013

Approx. times	MONDAY (22 nd July)	TUESDAY (23 rd July)	WEDNESDAY (24 th July)	THURSDAY (25 th July)	FRIDAY (26 th July)
9.00 – 10.45	Report and Photographic Documentation (JK) - normal condition - during a disaster	Thawing and Drying Frozen Photographic Materials (BL)	Unmounting: Is it Necessary? (TV)	Treatments of photographs recovered from Days Five and Six Using techniques covered in the workshop working in groups	Group discussion - recap on workshop - what did you learn? - what worked; what didn't - general observations - general conclusion and insights - future directions and priorities
Break	Emergency Recovery (DHN) - recovery of a mixture of wet photographic materials - preparing photograph materials for freezing and freeze-drying	Thawing and Drying Frozen Photographic Materials working in groups			
11.00 – 12.30	Emergency Recovery (working in groups, both exercises) - recovery of a mixture of wet photographic materials - preparing photograph materials for freezing and freeze-drying	Thawing and Drying Frozen Photographic Materials working in groups	Unmounting working in groups	Treatments of photographs recovered from Days Five and Six Using techniques covered in the workshop working in groups	Group discussion - recap on workshop - what did you learn? - what worked; what didn't - general observations - general conclusion and insights - future directions and priorities
Lunch 12.30 – 1.30					Luncheon
1.30 – 3.15	Emergency Recovery (working in groups, both exercises) - recovery of a mixture of wet photographic materials - preparing photograph materials for freezing and freeze-drying	Surface Cleaning: Humidity and Water Damaged Photographic Materials (BL)	Unmounting working in groups	Treatments of photographs recovered from Days Five and Six Using techniques covered in the workshop working in groups	KEY: BL = Barbara Lemmen DHN = Debra Hess Norris JK = Janka Krizanova TV = Tram Vo
Break		Surface Cleaning: Humidity and Water Damaged Photographic Materials working in groups			Lecture
3.30 – 5.30	Exercises (3 groups, 40 minutes each exercise) - what types of training do we need? - how to prepare and involve colleagues in your institution? - how to make training a priority	Surface Cleaning: Humidity and Water Damaged Photographic Materials working in groups	Unmounting working in groups	Treatments of photographs recovered from Days Five and Six Using techniques covered in the workshop working in groups	Practical/Hands-on Session Site visit Demonstration Discussion
	Group discussion - what did you learn? - Code of Ethics and Guidelines: Are They Different in Disaster Situations?	Group discussion - what did you learn? - what worked; what didn't	Group discussion - what did you learn? - what worked; what didn't		